

حل حجم محدود بر اساس مشخصهها برای جریانهای تراکمناپذیر با انتقال گرما

وحید فرهنگ مهر^{۱،®} و سید اسماعیل رضوی^۲ ۱ استادیار، دانشکده مهندسی مکانیک، دانشگاه بناب، بناب، ایران

^۲ استاد، دانشکده مهندسی مکانیک، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران مقاله مستقل، تاریخ دریافت. ۱۹۶/۱۱/۱۰۱؛ تاریخ بازنگری: ۱۳۹۷/۰۶/۱۲؛ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۰۶/۱۰

چکیدہ

در تحقیق حاضر، یک حل حجم محدود بر پایه مشخصه ابرای حصول جواب های دقیق، بهبود سرعت همگرایی و فراهم نمودن پایداری برای حل عددی جریان های تراکمناپذیر، آرام، پایا و دوبعدی با انتقال گرمای جابجایی اجباری توسعه داده شده است. از تراکمپذیری مصنوعی برای کوپل کردن معادلات پیوستگی و ممنتوم و از الگوریتم رانگ-کوتای مرتبه پنج برای پیمایش زمانی حل استفاده شده است. یک طرح بر اساس مشخصه های مجازی برای محاسبه جملات جابجایی و یک طرح مرتبه دوم برای محاسبه جملات لزچ و رسانش گرمایی به کار گرفته شدهاند. به منظور سنجش کارامدی این حل حجم محدود توسعه داده شده، جریان صلیبی تراکمانپذیر، آرام، پایا و دوبعدی هوای گذرنده از روی ایرفویل ناکا۰۰۲ بدون انتقال گرما و از روی استوانه دایروی افقی بلند با انتقال گرمای جابجایی اجباری شبیه سازی عددی شدهاند. نتایج حاصل در این شبیه سازی ها، با اطلاعات موجود در ادبیات فن مقایسه شدهاند که نشانگر توافق خوب بین آنها است.

كلمات كليدى: جريان تراكمناپذير؛ انتقال گرماي جابجايي اجباري؛ روش مشخصهها؛ تراكم پذيري مصنوعي؛ جريان صليبي.

A Characteristic-Based Finite-Volume Solution of Incompressible Flows with Heat Transfer

V. Farhangmehr^{1,*}, S.E. Razavi²

¹ Assist. Prof., Mech. Eng., Univ. of Bonab, Bonab, Iran ² Prof., Mech. Eng., Univ. of Tabriz, Tabriz, Iran

Abstract

In this study, a characteristic-based finite-volume solution has been developed to obtain accurate results, improve the convergence rate, and provide the stability for the numerical solution of incompressible, steady, laminar, and two-dimensional flows with heat transfer. The artificial compressibility in order to couple the continuity and momentum equations and the fifth-order Runge-Kutta algorithm in order to marching the solution in time have been used. The convective terms have been calculated by a scheme based on the virtual characteristics and the viscous and thermal conduction terms have been calculated by a second-order scheme. In order to assess the capability of aforementioned developed finite-volume solution, the laminar, incompressible, steady, and two-dimensional cross flow of air on a NACA0012 airfoil without heat transfer and on a long horizontal circular cylinder with the forced convective heat transfer have been numerically simulated. The results obtained in these simulations have been compared with the data available in the literature. This comparison showed a good agreement between them.

Keywords: Incompressible Flow; Forced Convective Heat Transfer; Characteristic-Based Method; Artificial Compressibility; Cross Flow.

* نویسنده مسئول؛ تلفن: ۹۱۴۳۲۰۶۷۳۵ آدرس پست الکترونیک: <u>vfarhangmehr@gmail.com</u>

۱– مقدمه

حل عددی معادلات ناویر ⊢ستوکس و انتقال گرمای جریان-های تراکمناپذیر بسیار با اهمیت بوده، به گونهای که همواره توجهات پیوستهای را به ویژه در سالهای اخیر به خود جلب کرده است. محققان زیادی تلاش کردهاند تا طرحهای ارائه شده برای حل عددی معادلات حاکم بر جریانهای تراکمپذیر را به منظور حل عددی معادلات حاکم بر جریانهای تراکم-ناپذیر توسعه دهند، ولی در تلاشهای خود با مشکلات زیادی مواجه شدهاند. از آن جمله میتوان به خشکی ^۱ جملات مواجه شدهاند. از آن جمله میتوان به خشکی ^۱ جملات کرد که موجب بروز مسائلی در همگرایی حل، دقت نتایج و نیز حساسیت حل به شرایط مرزی میشود [۱]. از جمله طرحهای عددی جریانهای تراکمپذیر که قابلتوسعه به اشاره کرد [۲–۶].

شبیهسازی عددی جریان تراکمناپذیر هوا که از روی یک ايرفويل مي گذرد، همواره مورد توجه محققان ديناميک سیالات محاسباتی جهت سنجش میزان کارامدی طرحهای عددی ارائه شده خود در حصول جوابهای دقیق در یک فرايند همگرايي حل سريع و نيز با كمترين نياز به حافظه-كامپيوترى جهت انجام محاسبات بوده است. كاتالانو و توگناسینی [۷] به صورت عددی جریان تراکمناپذیر هوا را که از روی یک ایرفویل ویژه می گذرد، یکبار با استفاده از معادلات ناویر –استوکس متوسط گیری شدہ رینولدز ٔ (RANS) و بار دیگر با مدل آشفتگی شبیهسازی گردابه بزرگ⁶ (LES) مطالعه و نتایج حاصل را با یکدیگر مقایسه کردند. آنها برای از میان برداشتن برخی محدودیتهای مدل آشفتگی RANS که در جریانهایی با اعداد رینولدز یایین وجود دارد، مدل آشفتگی بهبودیافته k-w SST-LR را به خدمت گرفته و دریافتند که این مدل آشفتگی نتایجی در توافق بسيار خوب با نتايج مدل آشفتگی LES و اطلاعات تجربی موجود در ادبیات فن حاصل میکند. آنها ایرفویل را

در رژیمهای مختلف مادون صوت، در حد صوت و مافوق صوت و تحت زوایای حمله بالا در نظر گرفته و از روش حجم محدود معادلات حاکم و از اتلاف مصنوعی^۷ برای میرا کردن ناپایداریهای حل عددی بهره گرفتند. آنها همچنین از شتابدهندههای همگرایی مانند، شبکه چندگانه^ و تکنیک هموارسازی ماندهها در کنار الگوریتم رانگ-کوتا (در پیمایش زمانی (فرایند حل عددی استفاده کردند. هجرانفر و کمالی مقدم [۸]، جریان دوبعدی هوای گذرا با عدد ماخ پایین از روی ایرفویل ناکا^{۱۲}۰۰۱ تحت زوایای حمله مختلف را مورد مطالعه عددی قرار دادند. در تحقیق آنها، معادلات اویلر مقیّد^{۳۲}در یک شبکه بی-سازمان^۴ با روش حجم محدود گسستهسازی شده و با در نظر گرفتن شرایط مرزی مشخصهای مقیّد در مرز دور^{۱۵} حل شدند. آنها در پیمایش زمانی فرایند حل از شتابدهندههای همگرایی مانند، تکنیک هموارسازی ماندهها و تکنیک گام زمانی محلی^{۲۲} بهره گرفتند و با مقایسه نتایج حاصل با اطلاعات تجربی و عددی موجود در ادبیاتفن، درستی کار خود را اعتبارسنجی نمودند. رودریگوز و همکاران [۹]، جریان تراکمناپذیر، دوبعدی و آشفته هوای گذرنده از روی ایرفویل ناکا۲۰۱۲ تحت دو زاویه حمله متفاوت در یک عدد رینولدز مشخص جریان را به صورت عددی مورد مطالعه قرار دادند. آنها از مدل آشفتگی شبیهسازی عددی مستقیم^{۱۷} (DNS) بهره گرفتند. در کار آنها، ابتدا معادلات ناویر- استوکس در یک شبکه بیسازمان گسستهسازی شده و سیس طی فرایند پیمایش زمانی با روش گام کسری^{۱۸} حل شدند. کاپسالیس و همکاران [۱۰]، جریان پایا و تراکمناپذیر هوای گذرنده از روى ايرفويل دوبعدى ناكا٠٠١٢كه تحت زاويههاى حمله مختلف در دو رژیم آرام و آشفته با اعداد رینولدز جریان

¹ Stiffness

² Convective Terms

³ Characteristic-Based Scheme

⁴ Reynolds-Averaged Navier-Stokes

⁵ Large Eddy Simulation

⁶ Finite Volume Method

Artificial Dissipation

⁸ Multigrid

⁹ Residual Smoothing Technique

¹⁰ Runge-Kutta Algorithm
¹¹ Time Marching

¹² NACA0012

¹³ Preconditioned

¹⁴ Unstructured Grid

¹⁵ Far-Field Boundary

¹⁶ Local Time-Stepping Technique

¹⁷ Direct Numerical Simulation

¹⁸ Fractional Step Method

مختلف قرار داشت را مورد مطالعه عددی قرار دادند. آنها در تحقیق شان از یک مدل انتگرالی دو معادله ای، مدل آشفتگی k-∞ و نیز معادلات ناویر ⊢ستوکس استفاده کردند. هجرانفر و پارسه [۱۱]، به مطالعه عددی جریان دوبعدی، تراکمناپذیر، پایا و آرام هوای گذرنده از روی ایرفویل ناکا۲۰۱۲ با و بدون زاویه حمله پرداختند. آنها بعد از کوپل کردن میدانهای سرعت و فشار، با افزودن یک مشتق شبهزمانی فشار بر اساس تراکمیذیری مصنوعی (AC) به معادله پیوستگی، معادلات ناویر-استوکس مقیّد را با استفاده از روش اختلاف محدود ً گسستهسازی کرده و با در نظر گرفتن یک طرح فیلترسازی ناپایداریهای عددی، طی فرایند پیمایش زمانی با الگوریتم رانگ-کوتا حل نمودند. آنها از یک شبکه با سازمان ً حول ایرفویل و شرایط مرزی مشخصهای مقیّد در مرز دور بهره بردند. در کار آنها مشاهده گردید که شرایط مرزی مشخصهای مقید به طور قابل ملاحظه ای سرعت همگرایی حل را بهبود داده و هزینههای محاسباتی را به طور قابلتوجهی کاهش میدهد.

استوانه دایروی افقی بلند در جریان صلیبی[†] تراکمناپذیر هوا با و بدون انتقال گرمای جابجایی اجباری کاربردهای صنعتی فراوانی دارد. بهدلیل وفور اطلاعات تحلیلی، تجربی و عددی در ادبیات فن برای حالت بدون انتقال گرما [۱۲–۱۶] و برای حالت با انتقال گرما [۱۷]، این مساله نیز همواره مورد توجه محققان دینامیک سیالات محاسباتی به منظور ارزیابی طرحهای عددی ارائه شده خود قرار گرفته است.

در مطالعه حاضر، یک طرح دینامیک سیالات محاسباتی که بر پایه مشخصهها بوده و برای محاسبه جملات جابجایی در معادلاتحاکم بر جریانهای آرام، دوبعدی، غیرلزچ، تراکم-پذیر، پایا و بدون انتقال گرما، به عبارتی دیگر معادلات اویلر، در اصل ارائه شدهاست، به منظور محاسبه جملات جابجایی در معادلات ناویر-استوکس و انتقال گرمای حاکم بر جریان-های تراکمناپذیر، آرام، دوبعدی و پایا توسعه داده می شود. این توسعه بر اساس انتشار امواج صوتی مجازی و تراکم-

پذیری مصنوعی (AC) است. طرح توسعه داده شده بدون نیاز به تدبیر مرزی خاص و اتلاف مصنوعی، توانایی میرا کردن نوسانات عددی را داشته، به هیچ شتاب دهنده همگرایی نیاز نداشته و نتایج قابل قبولی را حاصل میکند. جهت اعتبار سنجی کار امدی آن، ابتدا جریان دوبعدی، تراکمناپذیر، آرام و پایای هوای گذرا از روی ایرفویل ناکا۲۰۲۲ با عدد ماخ گرام و پایای هوای گذرا از روی ایرفویل ناکا۲۰۲۲ با عدد ماخ گذرنده از روی استوانه دایروی افقی بلند با انتقال گرمای جابجایی اجباری مورد مطالعه قرار میگیرند. هدف این تحقیق، معرفی طرح توسعه داده شده برای کاربردهای مختلف مهندسی می باشد.

۲- معادلات حاکم

برای جریان پایا، دوبعدی، تراکمناپذیر، آرام و با انتقال گرمای جابجایی اجباری، شکل بی بعد و به تر تیب دیفرانسیلی و انتگرالی معادلات حاکم بر پایه تراکم پذیری مصنوعی (AC) پیشنهاد شده بار اول توسط چورین [۸۸]، در دستگاه مختصات کار تزین بی بعد *x.y* به صورت معادلات (۱) و (۲) است. در استفاده از AC، یک مشتق شبه زمانی^۵ فشار برای کوپل کردن میدان های سرعت و فشار، تغییر ماهیت معادلات از سهموی بیضوی به هذلولوی و نیز ایجاد امکان پیمایش حل عددی معادلات در زمان مصنوعی جهت نیل به حل حالت پایا، به معادله پیوستگی اضافه می شود.

$$\frac{\partial W}{\partial t} + \frac{\partial F_N}{\partial N} = \frac{\partial R}{\partial x} + \frac{\partial S}{\partial y} \tag{1}$$

$$\frac{\partial}{\partial t} \iint_{\Omega}^{\Omega} W dA + \oint_{\partial \Omega}^{\partial \Omega} F_N dL = \oint_{\partial \Omega}^{\partial \Omega} (R dy - S dx) \quad (7)$$

 Ω و $\Omega \Omega$ به ترتیب حجم کنترل و مرز آن، F_N بردار شار جابجایی بی بعد عبوری به صورت عمود از مرز در امتداد بردار یکه بی بعد عمود بر آن N، R و S بردارهای مربوط به جملات لزج و رسانش گرمایی بی بعد در امتداد محورهای بی بعد $x \circ y$ ، W بردار حالت بی بعد و t شبه زمان بی بعد می باشند. داریم:

¹ Artificial Compressibility

² Finite difference method

³ Structured grid ⁴ Cross flow

⁵ Pseudo-time derivative

⁶ State vector

$$\Delta L = \sqrt{\Delta x^2 + \Delta y^2}; N = \cos\zeta \vec{\iota} + \sin\zeta \vec{j};$$
$$u_N = u\cos\zeta + v\sin\zeta;$$
$$u_p = v\cos\zeta - u\sin\zeta; a = \sqrt{u_N^2 + \beta} \qquad (\Delta)$$

۳- مدل شار جابجایی

طرحی بر اساس مشخصهها که در اصل به منظور محاسبه شار جابجایی در معادلات اویلر حاکم بر جریانهای آرام، تراکمپذیر، دوبعدی و پایا ارائه شده است، برای محاسبه شار جابجایی در معادلات ناویر-استوکس و انتقال گرمای جابجایی اجباری حاکم بر جریانهای پایا، تراکمناپذیر، آرام و دوبعدی با بهره گیری از تراکمپذیری مصنوعی (AC) در این بخش، توسعه داده می شود. با توجه به شکل ۱ داریم:

$$\oint_{\partial\Omega}^{\partial\Omega} F_N dL = \sum_{K=1}^4 F_N^{(K)} \Delta L \tag{9}$$

K به هر سطح سلول، یعنی (۱)، (۲)، (۳) و (۴) اشاره دارد. با تبدیل معادله (۱) به شکل شبهخطی داریم:

$$\begin{aligned} \frac{\partial W}{\partial t} + A \frac{\partial W}{\partial N} &= \frac{\partial R}{\partial x} + \frac{\partial S}{\partial y}; \\ A &= \frac{\partial F_N}{\partial W} \\ &= \begin{bmatrix} 0 & \beta \cos\zeta & \beta \sin\zeta & 0\\ \cos\zeta & u\cos\zeta + u_N & u\sin\zeta & 0\\ \sin\zeta & v\cos\zeta & v\sin\zeta + u_N & 0\\ 0 & \theta\cos\zeta & \theta\sin\zeta & u_N \end{bmatrix} \end{aligned}$$
(Y)



شکل ۱- طرحوارهای از یک سلول شبکه با سلولهای همسایه آن برای محاسبه شار جابجایی در سطوح آن

برای مقادیر ویژه و بردارهای ویژه بیبعد ماتریسA داریم:

$$W = [p \quad u \quad v \quad \theta]^T;$$

$$F_N = [\beta u_N \quad uu_N + p\cos\zeta \quad vu_N + p\sin\zeta \quad \theta u_N]^T;$$

$$R = \frac{1}{Re} \begin{bmatrix} 0 & \frac{\partial u}{\partial x} & \frac{\partial v}{\partial x} & \frac{1}{Pr} \frac{\partial \theta}{\partial x} \end{bmatrix}^{T};$$

$$S = \frac{1}{Re} \begin{bmatrix} 0 & \frac{\partial u}{\partial y} & \frac{\partial v}{\partial y} & \frac{1}{Pr} \frac{\partial \theta}{\partial y} \end{bmatrix}^{T};$$

$$dL = \sqrt{dx^{2} + dy^{2}}$$
(7)

β ضریب تراکم,پذیری مصنوعی بوده و θ. *p. Re .Pr به* تریب عدد پرانتل، عدد رینولدز، فشار، دما و مولفههای سرعت بیبعد در امتداد محورهای بیبعد *x*و y به صورت زیر تعریف میشوند:

$$x = \frac{X}{L_{ch}}; y = \frac{Y}{L_{ch}}; u = \frac{U}{U_{\infty}}; v = \frac{V}{U_{\infty}};$$
$$t = \frac{\tau U_{\infty}}{L_{ch}}; \theta = \frac{T - T_{\infty}}{T_W - T_{\infty}}; p = \frac{P - P_{\infty}}{\rho U_{\infty}^{-2}};$$
$$Pr = \frac{v}{\acute{\alpha}}; Re = \frac{U_{\infty}L_{ch}}{v}$$
(f)

که در آنها ۲. ۲. _W ،P_∞ ،ρ ،T_∞ ،U_∞ ،τ ،T ،P ،V ،U ،L_{ch} ،Y .X ν به ترتیب مختصات کارتزین، طول مشخصه، مولفههای سرعت در امتداد محورهای X و Y، فشار، دما، شبهزمان، سرعت مشخصه، دمای مشخصه، چگالی سیال، فشار مشخصه، دمای مرز جامد، ضریب نفوذ گرمایی سیال و لزجت سینماتیک آن میباشند. در جریان تراکمناپذیر هوای گذرنده از روی ایرفویل ناکا۰۰۱۲بدون انتقال گرما و نیز از روی استوانه دایروی افقی بلند با انتقال گرما که به عنوان مطالعات موردی در کار حاضر انتخاب گردیدهاند، طول مشخصه به ترتیب وتر ایرفویل و قطر استوانه بوده و در هر دو مورد، سرعت، دما و فشار مشخصه به ترتیب سرعت، دما و فشار جریان آزاد میباشند. در سطح مشترک دو سلول مجاور هم در شبکه با توجه به شکل ۱ برای زاویه بین بردار یکه بیبعد عمود بر سطح و خط افقζ، مولفه سرعت بیبعد عمود بر -سطح u_p مولفه سرعت بی بعد موازی با سطح u_p ، طول بی u_N بعد سطح ΔL ، سرعت بی بعد شبه صوت a، بردار یکه بی بعد \overline{N} عمود بر سطح یا به عبارتی دیگر، جهت انتشار شبهصوت داريم:

$$cos\zeta = \frac{\Delta y}{\Delta L}; sin\zeta = -\frac{\Delta x}{\Delta L};$$

$$\begin{split} \overline{E}^{(2)} &= \begin{bmatrix} 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}^{T}; & \lambda_{(1)} = u_{N}; \lambda_{(2)} = u_{N}; \\ \overline{E}^{(3)} &= & \lambda_{(3)} = u_{N} + a; \lambda_{(4)} = u_{N} - a & (\lambda) \\ \begin{bmatrix} -a(\bar{u}_{N} - \bar{a}) & \bar{a}cos\zeta - \bar{u}_{p}sin\zeta & \bar{a}sin\zeta + \bar{u}_{p}cos\zeta & 1 \end{bmatrix}^{T}; \\ \overline{E}^{(4)} &= & E^{(2)} &= \begin{bmatrix} 0 & -sin\zeta & cos\zeta & 1 \end{bmatrix}^{T}; \\ \overline{E}^{(4)} &= & E^{(2)} &= \begin{bmatrix} 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}^{T}; \\ \overline{E}^{(4)} &= & E^{(2)} &= \begin{bmatrix} 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}^{T}; \\ E^{(4)} &= & E^{(4)} &= \\ \begin{bmatrix} -a(u_{N} - a) & acos\zeta - u_{p}sin\zeta & asin\zeta + u_{p}cos\zeta & 1 \end{bmatrix}^{T}; \\ \overline{E}^{(4)} &= & E^{(4)} &= \\ \begin{bmatrix} 0 & 0 & \overline{E}_{13}^{(4)}; & \overline{E}_{13}^{(4)} \\ \overline{E}_{13}^{(4)}; & \overline{E}_{13}^{(4)}; & \overline{E}_{13}^{(4)}; & \overline{E}_{13}^{(4)}; \\ \overline{E}_{13}^{(4)}; & \overline{E}_{13}^{(4)}; & \overline{E}_{13}^{(4)}; & \overline{E}_{13}^{(4)}; \\ \overline{E}_{13}^{(4)}; & \overline{E}_{13}^{(4)}; & \overline{E}_{13}^{(4)}; & \overline{E}_{13}^{(4)}; & \overline{E}_{13}^{(4)}; \\ \overline{E}_{13}^{(4)}; & \overline{E}_{13}^{(4)}; & \overline{E}_{13}^{(4)}; \\ \overline{E}_{13}^{(4)}; & \overline{E}_{13}^{(4)}; & \overline{E}_{13}^{(4)}; \\ \overline{E}_{13}^{(4)}; & \overline{E}_{13}^{(4)}; \\ \overline{E}_{12}^{(4)}; & \overline{E}_{12}^{(4)}; \\ \overline{E}_{12}^{(4)}; & \overline{E}_$$

مرتبه دقت طرح محاسبه شار جابجایی به انتخاب و W_L و W_L بستگی دارد. به عنوان نمونه، برای سطح AB سلول W_R

$$\bar{E}^{(1)} = \begin{bmatrix} 0 & -\sin\zeta & \cos\zeta & 1 \end{bmatrix}^T;$$

(10) $\bar{\lambda}_{(3)} = \bar{u}_N + \bar{a}; \lambda_{(4)} = \bar{u}_N - \bar{a};$

و

مکانیک سازدها و شاردها/ سال ۱۳۹۷/ دوره ۸/ شماره ۳

نشان داده در شکل ۱، W_{R و W}L به صورت رابطه (۱۷) میتوانند انتخاب شوند:

$$\begin{split} W_{L,i+\frac{1}{2},j} &= W_{i,j}; \\ W_{R,i+\frac{1}{2},j} &= W_{i+1,j}; \\ W_{L,i+\frac{1}{2},j} &= \frac{3}{2} W_{i,j} - \frac{1}{2} W_{i-1,j}; \\ W_{R,i+\frac{1}{2},j} &= \frac{3}{2} W_{i+1,j} - \frac{1}{2} W_{i+2,j}; \\ \end{split}$$
(17)

جملات لزج و رسانش گرمایی بیبعد با سلولهای ثانویه و با دقت مرتبه دوم مطابق شکل ۲ گسستهسازی می شوند:

$$\oint_{\partial\Omega}^{\partial\Omega} (Rdy - Sdx) = \oint_{\partial\Omega}^{\partial\Omega} \left[\left(\frac{\partial\varphi}{\partial x} \right) dy - \left(\frac{\partial\varphi}{\partial y} \right) dx \right]$$

$$= \sum_{K=1}^{4} \left[\left(\frac{\partial\varphi}{\partial x} \right)_{K} \Delta y_{K} - \left(\frac{\partial\varphi}{\partial y} \right)_{K} \Delta x_{K} \right] \qquad (1 \wedge)$$

φ معرف u,v,θ بوده و K معرف هر سطح سلول اولیه یعنیCD ،BC ،AB و DA است. بهعنوان نمونه، برای سطح AB داریم:

$$\begin{pmatrix} \frac{\partial \varphi}{\partial x} \end{pmatrix}_{AB} = \frac{1}{\hat{\Omega}} \oint_{\partial \hat{\Omega}}^{\partial \Omega} \varphi dy = \frac{1}{\hat{\Omega}} \sum_{K=1}^{4} \varphi_K \Delta y_K$$

$$= \frac{1}{\hat{\Omega}} [\varphi_{AE} \Delta y_{AE} + \varphi_{EB} \Delta y_{EB} + \varphi_{BM} \Delta y_{BM} + \varphi_{MA} \Delta y_{MA}]$$

$$= \frac{1}{\hat{\Omega}} [0.5(\varphi_A + \varphi_E) \Delta y_{AE} + 0.5(\varphi_E + \varphi_B) \Delta y_{EB}$$

$$+ 0.5(\varphi_B + \varphi_M) \Delta y_{BM} + 0.5(\varphi_M + \varphi_A) \Delta y_{MA}];$$

$$\begin{split} \left(\frac{\partial\varphi}{\partial y}\right)_{AB} &= \frac{1}{\dot{\Omega}} \oint_{\partial\dot{\Omega}}^{\partial\dot{\Omega}} \varphi dx = \frac{1}{\dot{\Omega}} \sum_{K=1}^{4} \varphi_{K} \Delta x_{K} \\ &= \frac{1}{\dot{\Omega}} [\varphi_{AE} \Delta x_{AE} + \varphi_{EB} \Delta x_{EB} + \varphi_{BM} \Delta x_{BM} + \varphi_{MA} \Delta x_{MA}] \\ &= \frac{1}{\dot{\Omega}} [0.5(\varphi_{A} + \varphi_{E}) \Delta x_{AE} + 0.5(\varphi_{E} + \varphi_{B}) \Delta x_{EB} \\ &+ 0.5(\varphi_{B} + \varphi_{M}) \Delta x_{BM} + 0.5(\varphi_{M} + \varphi_{A}) \Delta x_{MA}]; \end{split}$$

$$\varphi_{A} = \frac{1}{4} (\varphi_{M} + \varphi_{E} + \varphi_{S} + \varphi_{SE})$$

$$\varphi_{B} = \frac{1}{4} (\varphi_{M} + \varphi_{N} + \varphi_{E} + \varphi_{NE}) \qquad (19)$$

که در آنها $\hat{\Omega}$ و $\hat{\Omega} \hat{ heta}$ به ترتیب مساحت بیبعد سلول ثانویه MBEA و مرز آن میباشند.

۴- گسستەسازى زمانى

برای گسستهسازی زمانی، طرح رانگ-کوتای مرتبه پنج [۱۹] به دلیل دقت بالا و نیز گستره پایداری وسیع آن به کار گرفته میشود. برای سلول نشان داده شده در شکل ۱ داریم: $\frac{\partial \overline{W}}{\partial t} = \frac{1}{\Omega_{i,j}} \sum_{K=1}^{4} [(R\Delta y - S\Delta x)_K - (F_N\Delta L)_K];$

 $W^{(m)} = W^{(0)} - \alpha_m \Delta t Q^{(m-1)} W$

$$\alpha_m = \frac{1}{4}, \frac{1}{6}, \frac{3}{8}, \frac{1}{2}, 1; \ m = 1, \dots, 5$$
 (7.)

که در آن Q طرف دست راست معادله (۲۰) است. تعداد تکرارها برای رسیدن به حل حالت پایا با استفاده از یکگام زمانی متغیر که به تغییرات محلی جریان و اندازه شبکه بهصورت زیر بستگی دارد، کاهش می یابد.

$$\Delta t = \max\left[\frac{CFL \times \min\left(\sqrt{\Delta x_{i,j}^{2} + \Delta y_{i,j}^{2}}\right)}{\max\left[\sqrt{\beta} + \sqrt{u_{i,j}^{2} + v_{i,j}^{2}}\right]}, \frac{CFL}{\max_{mm}(\eta_{mm})}\right];$$

 $\eta_{mm} =$

$$\max[(|\lambda_{(1)}|.|\lambda_{(2)}|.|\lambda_{(3)}|.|\lambda_{(4)}|)\sqrt{\Delta x_{i,j}^{2} + \Delta y_{i,j}^{2}};$$

mm = 1.2.3.4 (71)

در هر دو مطالعه موردی در تحقیق حاضر، معادلات حاکم بر جریان آرام، دوبعدی، پایا و تراکمناپذیر هوای گذرنده از روی ایرفویل بدون انتقال گرما و از روی استوانه افقی با انتقال گرمای جابجایی اجباری در یک شبکه باسازمان و هموار با تعداد سلول کافی و نیز با فشردهسازی آنها در جاهایی حل میشوند که گرادیانهای شدید متغیرهای جریان وجود دارد. شکلهای ۳ و ۴ بهترتیب شبکه حول ایرفویل و حول استوانه را نمایش میدهند. عدم لغزش روی ایرفویل و استوانه u = 0و مای ثابت روی سطح ایرفویل و استوانه را نمایش میدهند. عدم لغزش روی فشار روی ایرفویل و استوانه از طریق برونیابی با یک فشار روی ایرفویل و استوانه از طریق برونیابی با یک چندجملهای مرتبه اول محاسبه میشود. با جهت بردار

مکانیک سازهها و شارهها/ سال ۱۳۹۷/ دوره ۸/ شماره ۳



۵- نتایج و بحث

شکل ۵ ضریب فشار روی ایرفویل ناکا۰۰۰ بدون زاویه حمله در جریان تراکمناپذیر، دوبعدی، پایا و آرام هوای گذرنده از روی آن با عدد ماخ مجازی (نسبت سرعت جریان آزاد هوا



شکل ۲- طرحوارهای از سلول اولیهABCD و سلولهای ثانویه(نقطهچین)برای محاسبه جملات لزج و رسانش گرمایی



شکل ۴- بخشی از شبکه حول استوانه با تعداد ۶۰ گره محیطی و ۶۰ گره شعاعی

به سرعت شبهصوت) ۰/۳ را در مقایسه با اطلاعات تجربی [۲۰] ارائه می کند. همانگونه که مشاهده می شود، توافق بسیار خوبی بین آنها وجود دارد؛ همچنین در شکلهای ۶ و ۷، بردارهای سرعت جریان هوا حول ایرفویل تحت دو زاویه حمله متفاوت ۳۰ و ۵۳ درجه در همان عدد شبهماخ با نتایج عددی[۲۱] مقایسه شده است که نشان دهنده توافق بسیار خوب بین آنها است.



حمله در جریان هوا با عدد شبهماخ۲/۰، اطلاعات تجربی از مرجع[۲۰]



(ب) (الف) شکل ۶- بردارهای سرعت حول ایرفویل ناکا ۰۰۱۲ تحت زاویه حمله ۵۳ درجه در جریان هوا با عدد شبهماخ ۰۳/۳، الف)کار حاضر و ب) از مرجع [۲۱]



(ب) (الف) شکل ۷ – بردارهای سرعت حول ایرفویل ناکا۲۰۱۲ تحت زاویه حمله ۳۰ درجه در جریان هوا با عدد شبهماخ ۰/۳، الف)کار حاضر و ب) از مرجع[۲1]

در جریان صلیبی تراکمناپذیر، آرام، دوبعدی و پایای هوای گذرا از روی استوانه دایروی افقی بلند با انتقال گرمای جابجایی اجباری، عدد پرانتل هوا ۲/۰بوده و گستره عدد رینولدز از ۱ تا ۱۰۰۰ است. در جدول ۱، ضریب پسای کلی وارد بر استوانه که مجموع ضرایب پسای اصطکاکی و فشاری است، در مقایسه با اطلاعات عددی موجود در ادبیات فن

[۱۶–۱۴] و نیز ضریب پسای کلی وارد بر استوانه و محاسبه شده با روش میانگین گیری شار جابجایی جیمسون [۲۲] در اعداد رینولدز مختلف ارائه شده است. همان گونه که مشاهده میشود، توافق قابل قبولی بین آنها وجود دارد. جدول ۲ فشار بی بعد در نقطه سکون جلوی استوانه را در مقایسه با اطلاعات عددی موجود در ادبیات فن [۱۳و۳۱] و فشار بی بعد محاسبه شده با روش میانگین گیری شار جابجایی جیمسون [۲۲] در اعداد رینولدز مختلف ارائه می کند. در این جدول، توافق خوبی بین آنها قابل مشاهده است. دیده می شود که با افزایش عدد رینولدز، ضریب پسای کلی وارد بر استوانه و فشار بی بعد در نقطه سکون جلوی آن کاهش می یابند.

جدول ۱- ضریب پسای کلی وارد بر استوانه

Re	10	20	40	80	100	140
[۱۲] مرجع	2.80	2.05	1.52	1.25	1.06	-
[١٣] مرجع	-	2.00	1.50	-	1.06	-
[۱۴] مرجع	-	2.18	1.61	1.35	1.15	1.08
[1۵] مرجع	3.07	2.18	1.71	-	-	-
[۱۶] مرجع	2.85	2.06	1.56	-	-	-
جيمسون	2.79	2.02	1.51	1.31	1.13	1.08
کار حاضر	2.89	2.08	1.61	1.41	1.27	1.10

جدول ۲-فشار بیبعد در نقطه سکون جلوی استوانه

Re	4	10	20	40	100
[۱۲] مرجع	-	-	0.634	0.572	0.530
[۱۳] مرجع	1.000	0.718	0.638	0.576	0.533
جيمسون	0.900	0.628	0.570	0.541	0.529
کار حاضر	0.823	0.660	0.601	0.559	0.543

در شکلهای ۸ و ۹ بهترتیب خطوط جریان و خطوط دما ثابت برای اعداد رینولدز ۴، ۲۰، ۲۰۰ و ۵۰۰ نمایش داده شده است. برای اولین عدد رینولدز، خطوط جریان تقریبا

فرهنگ مهر و رضوی | ۳۲۳

سوخاتمه $Nu_{sp} = 0.91 Re^{0.5}$ و رابطه زوكاسكاس سوخاتمه $Nu_{sp} = 0.91 Re^{0.5}$ و رابطه زوكاسكاس مقایسه شدهاند که توافق خوبی بین آنها دیده میشود. مشاهده میشودکه با افزایش عدد رینولدز، عدد ناسلت متوسط \overline{Nu} و بیشینه عدد ناسلت موضعی Nu_{sp} افزایش می-یابند که با توجه به شکل گیری گردابهها در ناحیه دنباله پشت استوانه و رشد آنها و در نتیجه افزایش میزان اثر گذاری آنها بر انتقال گرما با افزایش عدد رینولدز قابل توجیه است.



شکل ۸- خطوط جریان در الف)Re=4، ب)Re=20، ب)Re=50، ج) Re=500 (ج



شکل ۹- خطوط دما ثابت در الف/Re=4، ب)Re=20، ب ج) Re=200 و د/Re=500 ج)

متقارن بوده و استوانه را به طور كامل احاطه مىكنند و نقطه جدایش درست در نقطه سکون پشت استوانه است. شاخصه اصلی آن توازن تقریبی بین نیروی فشاری و نیروی اصطکاکی است و به دلیل کوچک بودن سرعت سیال، نیروی اینرسی نيز كوچك است. براى Re < 40، نقطهجدايش از پشت استوانه به جلوی آن حرکتکرده و جریان پایایجدا شده در پشت استوانه یک جفت گردابه مجزا، هم شکل و پایدار را شکل میدهد که در موقعیت مشخصی باقی میمانند. برای اعداد رینولدز بالاتر از ۴۰، جریان در پشت استوانه ناپایدار -شده و یک گردابه پس از شکل گیری در پشت استوانه و در یک موقعیت مشخص، با یک آهنگ منظم به پاییندست حرکت میکند و یک جریانی از گردابه در ناحیه دنباله کپشت استوانه ايجاد مي شود. براي Re 500 گردابه هاي ثانويه و -کوچکتر مشاهده می شود. اولین گردابه در $Re \approx 5$ شکل می $Re \approx 5$ گیرد و با افزایش عدد رینولدز تا Re = 40، طول آن افزایش می یابد. خطوط دما ثابت که نشان دهنده وجودگرادیان های دما است، نیز به طور قابلملاحظهای به عدد رینولدز بستگی دارند. فشردگی زیاد آنها در جلوی استوانه و نزدیک به سطح آن ناشی از شکل گیری لایه مرزی گرمایی در آنجا است، در حالی که در پشت استوانه و در ناحیه دنباله، گردابهها نقش بسیار مهمی در دریافت و پخش گرما ایفا کرده و در نتیجه از تراکم خطوط دما ثابت در آنجا کاسته می شود. خطوط دما ثابت نزدیک به سطح استوانه به دلیل رسانش گرمایی خالص، تقریبا به صورت دوایر هممرکز و متقارن بوده و با فاصله گرفتن از سطح استوانه، به دلیل تاثیر جابجایی از حالت هممرکز بودن و تقارن به تدریج خارج می شوند.

در توزیع عدد ناسلت موضعی روی سطح استوانه، بیشینه در نقطه سکون جلویی استوانه است، چون آنجا هنوز لایه مرزی گرمایی شکل نگرفته و بهتدریج با شکلگیری و رشد لایه مرزی گرمایی و در نتیجه افزایشمقاومت گرمایی، عدد ناسلت موضعی شروع بهکاهشیافتن میکند. در جدول ۳، بیشینه عدد ناسلت موضعی و در جدول ۴، عدد ناسلت متوسط با اطلاعات تجربی موجود در [۱۷] (رابطه سرما و

¹ Vortex

در شکل ۱۰ نمودار همگرایی حلعددی جریان آرام، پایا، دوبعدی، تراکمناپذیر هوا حول استوانه با انتقالگرمای جابجایی اجباری با 200 Re برای طرح توسعه داده شده در کار حاضر و روش میانگینگیری شار جابجایی جیمسون [۲۲] با یکدیگر مقایسه شدهاند. همانگونه که دیده میشود، حل عددی با طرح توسعه داده شده در کار حاضر بدون نیاز به شتابدهندههای همگرایی مانند، شبکه چندگانه، تکنیک هموارسازی ماندهها و تکنیک گام زمانی محلی، بدون نیاز به تدبیر مرزی خاص و نیز بدون نیاز به اتلاف مصنوعی برای میرا کردن نوسانات عددی، در گستره پایداری وسیعتر، روند همگرایی سریعتر دارد. معیار همگرایی حل عددی در کار حاضر ^{5–10} است.

جدول ۳- بیشینه عدد ناسلت موضعی Nu_{sp} و عدد ناسلت متوسط Nu روی سطح استوانه

Re	60	100	120	140	200
۱۷] <i>Nu</i>] مرجع	3.51	4.53	4.77	5.37	6.41
<u>Nu</u> کار حاضر	3.59	4.51	4.78	5.39	6.70
NU _{sp} [۱۷] مرجع	7.04	9.10	9.96	10.76	12.86
کار حاضر Nu_{sp}	6.80	9.12	10.07	10.88	12.65



شکل ۱۰ - مقایسه سرعت همگرایی حل عددی با طرح توسعه داده شده در کار حاضر و روش میانگینگیری شار جابجایی جیمسون[۲۲] درRe=200

لازم به ذکر است که ضرایب پسای اصطکاکی $C_{D,v}^{\ \nu}$ و پسای فشاری $C_{D,p}^{\ \nu}$ وارد بر استوانه و عدد ناسلت موضعی و عدد ناسلت متوسط روی سطح استوانه به شکل زیر تعریف میشوند[۱۶]:

$$C_{D,p} = \int_{0}^{2\pi} p_W \cos\eta \, d\eta \tag{(YY)}$$

$$C_{D,v} = \frac{2}{Re} \int_{0}^{2\pi} \omega_W \sin\eta \, d\eta \,; \tag{(YT)}$$

$$\omega = (\frac{\partial v}{\partial x} - \frac{\partial u}{\partial y})$$

$$Nu(\eta) = -\frac{\partial\theta}{\partial l}; \overline{Nu} = -\frac{1}{\pi} \int_{0}^{\pi} Nu(\eta) d\eta$$
 (YF)

که در آنها p_W فشار بی بعد روی سطح استوانه و l فاصله بی-بعد از سطح استوانه می باشند.

۶- نتیجهگیری

در تحقیق حاضر، یک طرح بر اساس مشخصهها و تراکم-یذیری مصنوعی برای حلعددی معادلات ناویر ⊣ستوکس و انتقال گرما در جریان های آرام، پایا، دوبعدی و تراکمناپذیر توسعه داده شد. در این توسعه، جملات جابجایی با بهره گیری از مشخصههای مجازی و جملات لزج و رسانش گرمایی با استفاده از یک روش مرتبه دوم گسستهسازی شدند؛ همچنین برای پیمایش زمانی از الگوریتم رانگ-کوتای مرتبه پنج بهره گرفته شد. برای ارزیابی کارامدی طرح توسعه داده شده در کار حاضر، جریان دوبعدی، تراکم ناپذیر، آرام و پایای هوای گذرا از روی ایرفویل ناکا۰۰۱۲ بدون انتقال گرما و نیز از روی استوانه دايروى افقى بلند با انتقال گرماى جابجايي اجبارى شبیهسازی شدند. نتایج شبیهسازیها با اطلاعات موجود در ادبيات فن مقايسه شدند كه اين مقايسه نشاندهنده توافق خوب بین انها بود. مشاهده شد که بهره گیری از مشخصهها و تراکمپذیری مصنوعی بدون نیاز به تدبیر مرزی خاص، بدون نياز به اتلاف مصنوعي جهت ميرا كردن نوسانات عددي و

¹ Skin Friction Drag Coefficient

² Pressure Drag Coefficient

مولفەھاى سرعت بىبعد	u, v	مندههای همگرایی، نتایج دقیق در یک	بدون نياز به شتابده
بردار حالت بیبعد	W	, حاصل میکند.	فرایند همگرایی سریع
محورهای مختصات	Х, Ү	ى	۷– علائم اختصار;
محورهای مختصات بیبعد	x, y	سرعت بىبعد شبەصوت	а
	علائم يونانى	ماتريس ژاكوبين بىبعد	А
چگالی سیال	ρ	وتر ايرفويل	С
شبەزمان	τ	عدد كورانت	CFL
زاویه بین بردار یکهN و خط افق	ζ	ضريب فشار	C _P
متغير ميانگين گيري وزني	ω	ضریب پسای فشاری	C _{D,P}
لزجت سينمانتيك سيال	ν	ضریب پسای اصطکاکی	$C_{V,P}$
ضریب نفوذ گرمایی سیال	ά	بردار ویژه بیبعد	Е
دمای بیبعد	θ	بردار شار جابجایی عمودی بیبعد	$F_{_N}$
مقدار ويژه	λ	طول مشخصه	L_{ch}
ضريب تراكم پذيري مصنوعي	β	بردار یکه عمودی بیبعد	Ν
حجم کنترل و مرز آن	$\partial\Omega\Omega,$	بيشينه عدد ناسلت موضعي	Nu _{sp}
سلول ثانویه و مرز آن	$\hat{\Omega}_{e}\hat{\Omega}6$	عدد ناسلت متوسط	\overline{Nu}
	زيرنويسها و بالانويسها	فشار	Р
چپ و راست	R, L	فشار مشخصه	P_{∞}
مرز جامد	W	فشار بىبعد	р
میانگین گیری شدہ	-	عدد پرانتل	Pr
		بردارهای لزج و رسانش گرمایی بیبعد	R, S
	۸- مراجع	عدد رينولدز	Re

دما

- Kwak D, Kiris C, Kim CS (2004) Computational challenges of viscous incompressible flows. Comput Fluids 34: 283-299.
- [2] Bagabir A, Drikakis D (2004) Numerical experiments using high-resolution schemes for unsteady inviscid compressible flows. Comput Methods Appl Mech Eng 193: 4675-4705.
- [3] Nithiarasu P, Codina R, Zienkiewicz OC (2006) The characteristic-based split scheme-a unified approach to fluid dynamics. Int J Num Methods Eng 66: 1514-1546.
- دمای مشخصه T_∞ دمای مشخصه t

Т

- مولفههای سرعت U, V
- سرعت مشخصه U_∞

- [13] Fornberg B (1980) A numerical study of steady viscous flow past a circular cylinder. J Fluid Mech 98: 819-855.
- [14] Braza M, Chassaing P, Nminh H (1986) Numerical study and physical analysis of the pressure and velocity field in the near wake of a circular cylinder. J Fluid Mech 165: 79-130.
- [15] Deng GB, Piquet J, Queutey P, Visonneau M, (1994) Incompressible flow calculations with a consistent physical interpolation finite volume approach. Comput Fluids 23: 1029-1047.
- [16] Nithiarasu P, Zienkiewicz OC (2006) Analysis of an explicit and matrix free fractional step method for incompressible flows. Comput. Methods Appl Mech Eng 195: 5537-5551.
- [17] Incropera FP, Dewitt DP, Bergman TL, Lavine AS (2007) Fundamentals of heat and mass transfer. 6th edn. John Wiely, NewYork.
- [18] Chorin AJ (1967) A numerical method for solving incompressible viscous problems. J Comput Phys 2: 12-26.
- [19] Jameson A, Schmidt W, Turkel E (1981) Numerical solutions of the Euler equations by finite volume methods using Runge-Kutta time-stepping schemes. AIAA 1259: 1981.
- [20] Report of the fluid dynamics panel, working group 04. Experimental data base for computer program assessment. AGARD Advisory report no.138, 1979.
- [21] Murthy PS, Holla VS, Kamath H (2000) Unsteady Navier-Stokes solutions for a NACA 0012 airfoil. Comp. Methods Appl Mech Engrg 186: 85-99.
- [22] Jameson A, Schmidit W, Turkel E (1981) Numerical solutions of the Euler equations by finite volume methods using Runge-Kutta time-stepping. AIAA 14th Fluid and Plasma Dynamics Conf., Palo Alto, California.

- [4] Neofytou P (2007) Revision of the characteristicbased scheme for incompressible flows. J Comput Phys 222: 475-484.
- [5] Zamzamian K, Razavi SE (2008) Multidimensional upwinding for incompressible flows based on characteristics. J Comput Phys 227: 8699-713.
- [6] Razavi SE, Nozari N (2009) On the rotational behavior of the Euler equations at high angles of attack. Int Review Mech Eng 3: 702-708.
- [7] Catalano P, Tognaccini R (2011) RANS analysis of the low-Reynolds number flow around the SD7003 airfoil. Aerosp Sci Technol 15: 615-626.
- [8] Hejranfar K, Kamali-Moghadam R (2012) Preconditioned characteristic boundary conditions for solution of the preconditioned Euler equations at low Mach number flows. J Comput Phys 231: 4384-4402.
- [9] Rodriguez I, Lehmkuhl O, Borrell R, Oliva A (2013) Direct numerical simulation of a NACA0012 in full stall. Int. J Heat Fluid Flow 43: 194-203.
- [10] Kapsalis PCh, Voutsinas S, Vlachos N (2016) Comparing the effect of three transition models on the CFD predictions of a NACA0012 airfoil aerodynamics. J Wind Eng Ind Aerodyn 157: 158-170.
- [11] Hejranfar K, Parseh K (2017) Preconditioned characteristic boundary conditions based on artificial compressibility method for solution of incompressible flows. J Comput Phys http://dx.doi.org/10.1016/j.jcp.2017.05.014.
- [12] Dennis SCR, Chang GZ (1970) Numerical solutions for steady flow past a circular cylinder at Reynolds number up to 100. J Fluid Mech 42: 471-489.